

© Hitzontzi ©

«Miseria gaixoa» eta «Errementaria eta deabruak»

PATXI ZUBIZARRETAk egokituak

Miseria gaixoa

Aspaldi samarrean izan omen zen Miseria izeneko gizon xahar pobre bat. Etxola ere xaharra zuen, baina atarian oso ale ederrak ematen zituen laranja arbola bat zeukan. Zorigaitzez, zuhaitz eder hura hirirako bide ondoan zegoen eta bidaiari askok laranjak lapurtzen zizkioten.

Egun batez, Done Petri han gaindi nekaturik zebilelarik, amona errukarriaren itxura hartu zuen Miseria frogatzearren. Etxolara hurbildurik, jateko zerbait eskatu zion:

—Zuhaitz hori besterik ez dut, baina hortik nahi duzuna hartzen ahal duzu —Miseriaren arrapostua.

Done Petrik laranja gozo batzuk dastatu eta saritzat zer nahi zuen galdegin zion Miseriari:

Pierre Lafitte, *Historio-misterio edo Eiberazainaren ipui hautatuak*, Herria-Egan, 1990

—Nik laranjaondoaren fruituekin bizitzeko aski nuke, baina hemendik igarotzen diren askok eta askok bat ere gabe uzten naute. Hara: atsegin nuke laranjak lapurtzera datorrena zuhaitzean itsatsia geratzea eta handik jaisterik ez izatea nire baimenik gabe.

—Hala izan bedi —esan zion Done Petrik agurtzearekin batera.

Biharamunean zaldikotxe bat igaro zen, hirira bidean jaun bat eta haren alaba zeramatzala.

—Aita, zein politak diren urrezko sagar horiek! Bat nahi nuke —tematu zen neskatila.

Jaunak gidariari bat hartzeko agindu zion, baina zuhaitzetik jaitsi nahi izan zuelarik, josi-josirik geratu zen. Jaunak itzultzeko agintzen zion, baina morroiak ezin bada jaitsi.

—Jauna, arbola xarmatua dago; adarretan tinkatua nauka.

Jauna saiatu zen, baina hura ere gidaria bezalaxe geratu zen: zuhaitzetik jaitsi ezinik. Eta etxolaren atetik, ezkutuan, Miseria kur-kur-kur irriz ari zen. Gero, diru apur baten truke joaten utzi zion.

Egun batez, Heriok jo zuen Miseria gaixoaren atea.

—Joateko ordua duk. Presta hadi!

—Ez izan halako presarik —erantzun Miseriak.

Herio sumindurik zegoen eta etxolatik lehenbailehen irteteko agindu zion Miseriari.

—Joan aurretik laranjatxo bat jan nahi nuke —eskatu zion apal-apalik.

Herio igo zen zuhaitzera, baina hura ere jaitsi ezinik geratu zen. Haren biraoak eta hitz ustelak! Baina azkenean eztiki eta astiro hasi zitzaion:

—Miseria, libra nazak hemendik.

—Ezta pentsatu ere. Gero ni zurekin eramateko!

—Ongi da: hitz ematen diat hik deitu arte ez naizela hire bila etorriko.

Hala bada, Miseriak askatu zuen Herio eta geroztik ez da itzuli haren etxolara. Horregatik, esaera da: «Mundua mundu den bitartean, miseria bertan izango da».

Errementaria eta deabruak

Aspaldi handian, Mantxako Tomelloson, izan zen Blas izeneko errementari bat, etxe atarian madariondo emankor bat zeukana.. Gizon xelebrea zen, baina eskuzabala, eta bi erromes zarpazikin etorri ziren batean, atariko bankuan esertzera eta madari batzuk hartzera gonbidatu zituen. Haietako bat Done Petri zen, eta berehalakoan igo zen zuhaitzera ale ederrenak aukeratzera. Baina bestea Jesus bera zen, eta, esker onez, Blasek zer nahi, horixe eskatzeko esan zion.

—Eskaiok betiereko bizitza eta aintza –xuxurlatu zion Done Petrik, baina Blasek bestelako asmoak zituen.

—Bankuan eseri eta madariondora igotzen dena, bertan atxikia geratzea nahi dut, eta baita zaku honetan sartzen dena ere.

—Hi haiz hi, tontozoperoa. Betiereko bizitza eskura izan, eta halako xelebrequerak eskatzea ere...

Bi erromesak alde egitearekin batera, zaldun aberats bat heldu zen abaila bizian. Errementariari zaldiari ferrak aldatzeko eskatu zion, baina honek burdina falta zuela aitxakiatu zion.

—Ekar ezak ferra bat –esan zion zaldun zapuztuak, eta hura eskuratu zuelarik, bi adarretatik tiratu, eta burdina luzatzea lortu zuen.

Teresa Duran & Jesus Gagan, *El herrero y los demonios*, La Gale-
ra, 1994 (Esteve Casponceren
El ferrer de Figueres ipuinean
oinarritutako bertsioa).

—Ai, ni ere horrelakorik egiteko gai banintz —atera zitzaion Blasi.

—Erraza duk. Saldu iezadak arima eta horretarako dohaina emango diat.

—Deabrua ote zara ba?

—Satanas bera, eta arima saltzeko prest bahago, kontratu bat sinatzea baino ez daukak. Hi hil edo kontratua erre artean, burdina nahierara luzatu ahal izango duk.

Hala bada, errementariak sinatu egin zuen kontratu hura, eta hurrengo bi urteetan aberastu egin zen, izan ere burdina zati batekin nahi adina hesi, sarrail, ferra eta giltzarrapo egin baitzituen.

Hamar urteren buruan, goizaldean, deabru ttiki bat ate joka hasi zitzaion.

—Hire aldia iritsia duk. Hiltzeko ordua duk eta nik hire arima infernura eraman behar diat.

—Oraintxe noak, baina bitartean hartu atsedean atariko bankuan —proposatu zion Blasek, eta, jakina, deabrua atxikia geratu zen eta, handik alde egitearen truke, hamar urteko bizialdia agindu zion errementariari.

Beste hamar urte igaro zirelarik, beste deabru bat agertu zen Blasenean.

—Hator, urde tontorrobiloa, eta jakin ezak inondik ere ez naizela hire banku horretan eseriko. Tira, zain naukak.

—Oraintxe noak, baina biderako madari pareta hartu nahi nikek —proposatu zion Blasek, eta, jakina, deabruak trikimailuren bat espero zuelako, bera igo zen madari bila, eta bera geratu zen tinkatua; akaberan, honek ere hamar urteko bizialdia agindu zion.

Bigarren deabruak ere agindutako hamar urteak igaro zirelarik, Satanas bera agertu zen Blasenean.

—Ene, ene, laguntzailerik gabe geratu ote zara ba, zuk zeuk etorri behar izateko?

—Hago ixilik eta irten hadi etxetik, bestela ateko katuzulotik sartuko nauk. —Eta errementariak zuloaren bestaldean zakua kokatua zuenez, hantxe geratu zen atxikia Satanas bera ere.

Errementariak, orduan, mailutzar bat hartu, eta bereak eta asto beltzarenek eman zizkion Satanasi, eta honek azkenean kontratua- ren papera atera behar izan zuen. Blasek, ez bat eta ez bi, hura erre, eta deabruari heriosuhar eta kirats jario alde egiten utzi zion. Blas errementaria harrezkero Mantxako Tomelloson bizi da, izan ere deabruak ikara gorrian ditu eta Done Petrik ez dio barkatzen Jesusi betiereko bizitza eskatu ez izana.

